

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . . 20 кор
на пів року . . . . 10 кор
на чверть року . . . . 5 кор
на місяць . . . . 176 кор.

За границею.

на цілий рік . . . . 36 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. І. пл. Домбровського (Хорунжини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи зветься ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Обдовжене хліборобів і аграрна реформа.*)

Майже четвертину столітя стоїть на дневній черзі справа обдовження хліборобів в Австрії, а в звязи з нею змагане до аграрної реформи, котра мала би довести до віддовження хліборобів. На дневну чергу впровадив сю справу гр. Гогенварт інтерпеляцією з 4. грудня 1880 р., однак з того часу не бачимо майже ніякого конкретного і реального успіху окрім хіба всяких змагань і проб на тім полі. І сего річний конгрес німецьких правників займав ся між иншим сею справою і звернув на се бачність, що на основі даних, достарчених ц. к. центральною статистичною комісією обдовжене селянських гіпотек зростає дійсно тривожним способом. Так в р. 1868 на селянських ґрунтах тяжили гіпотечні довги в скількості 2447 міл. корон, а в 25 років опісля т. є в 1892 р. зросло се обдовжене до висоти 3796 міліонів корон, отже збільшало ся щорічно о 53,900,000 К. Від 1892—1899 з певних причин темпо обдовження селянської власности страшно збільшило ся, бо пересічно що року прибувало 111,700,000 корон нових довгів, так що з кінцем 1899 р. тяжила на селянських гіпотеках загальна сума довгів 4 міліярди і 588 міліонів корон. До нині треба ще додати що найменше з одиь міліярд корон, бо не маємо до розпорядимости ще чисел з останніх років.

Сей стан селянських гіпотек стверджений конгресом німецьких правників є дійсно тривожний, тим то і правительство і законодапні тіла повинні би подумати про зараду сему лихови. А про се належало тим більше подумати, позаяк з обдовженням зовсім не підносить ся рентовність селянських господарств, позаяк селяни затагають довги звычайно на біжучі потреби, а не на поправу або збільшене господарства і таким способом сходять поступовно до значія назмних робітників на власній батьківщині. Гіпотечне обдовжуване було би раціональне хіба в случаю, колиб розходило ся о закупно ґрунту або полішнене господарства, а біжучі потреби повинно ся заспокоювати хіба короткочинцевим особистим кредитом.

Згаданий конгрес правників також не найшов ліку на сю недугу обдовження хліборобів, а лише в розправі обговорювано потребу якогось обмеження ділення селянських ґрунтів і потребу переміни всіх вірительностей, загіпотекованих на селянських господарствах поза границею, до якої уділяють позичок реальні інституції банкові, на ануїтетові довги, силатні протягом 60 років і невивідальні, так що віритель не має права домагати ся раньшого їх звороту. Подібну резолюцію до кр. виділу ухвалив в 1899 р. галицький сойм на вносене посла Барвіньського, однак она остала невиконаною, а кр. виділ прийняв ся

тимчасом за вироблене закона про рентові загороди, котрий тепер стоїть на дневній черзі галицького сойму і неперечно буде ухвалений та санкціонований, як се можна здогадувати ся з промов маршалка і намісника при відкритю соймової сесії сего річної. З огляду на се буде цікаво розглянути всі дотеперішні змаганя на полі аграрних реформ, які вийшли з почину згаданої інтерпеляції гр. Гогенварта в 1880 р.

Наслідком сеї інтерпеляції виринули на дневнім порядку по черзі з урядового боку три великі предлоги про заводову організацію хліборобських спілок, про законне управильнене спадкового права, а наостанку про пряму боротьбу проти обдовжування селянських господарств.

1. Справа хліборобських спілок заводових.

Поміж згаданими трема предлогами займає зовсім природно перше місце організація хліборобських спілок, позаяк се є підвалина основної реформи аграрної, якої метою має бути прирідне уладжене правного і економічного становища хліборобів.

Перші почини в тім напрямі бачимо в краєвих радах культури, котрі повстали в деяких краях коронних у 80-их роках на основі різних господарських товариств або повітових стоваришень хліборобських. Але дуже скоро помічено, що для рішення многих важних задач хліборобських інтересів не вистарчає організація опера на добровільнім зголошуваню в члени товариства без публично-правного характеру. Зовсім природно отже підняв ся оклик за обовязковими спілками хліборобськими і нахвалив відгомін у щораз ширших кругах, поки 10. жовтня 1893 р. в державній раді міністер рільництва гр. Фалькенгайн не вніс відповідного начерку закона (Gesetz betreffend die Errichtung von Berufsgenossenschaften der Landwirte). Можна було наперед сподівати ся, що ся предлога не перейде в державній раді, позаяк впливові сторонництва заняли супроти неї неприхильне становище. Автономістичним сторонництвам не припав до вподоби централістичний характер предлоги, іменно польському Колу, котре стало на тім становищі, що такі справи належать до сойму. Але також Німці були невдоволені сею предлогою, котра в судетських краях мала злучити німецьких і чеських хліборобів без огляду на народні суперечности в одну організацію. Великі власники не хотіли знов входить в спільну організацію з малою власністю ґрунтовою, а прихильники економічного лібералізму оширали ся обовязковій приналежности до спілок, бо се їм видавало ся примусом. В чеськім соймі виступив відтак посол Янда з начерком такого закона краєвого, котрий мав положити підвалини до окремої організації чеських хліборобів, а за єго прикладом пішов у галицькім соймі в 1898 р. п. Барвіньський і вніс начерк закона про хліборобські спілки. В розправі над сим начерком показало ся,

що польське Коло не так з автономістичних понук було противне сему закону, бо тут уже мало начерк краєвого закона, але взагалі противне було організації наших хліборобів, закриваючись тим, що є вже така організація в «рільничих кулках». Від вносеня сего начерку закона почала соймова більшість глядіти неприхильним оком на п. Барвіньського.

Колиж задля різних понук парламентарні сторонництва станули неприхильно супроти предлоги гр. Фалькенгайма про хліборобські спілки, то доостанку добила її злучена з нею предлога про рентові загороди (Rentengüter), котру всі розумні і предметові знавці уважали неможливою до переведеня.

Задля тих причин два роки вилежували сі предлоги в державній раді, поки норій міністер рільництва гр. Ледебур забрав сі неполаджені предлоги, а небагом вніс новий начерк перероблений, в котрім усунув головні перепони. Про рентові загороди вже не було згадки в новім начерку, крім того старав ся гр. Ледебур усунути суцільні автономістичні предлоги римоного лише закона державного, подбав про окрему національну організацію для судетських країв і Тиролю, а також великим власникам забезпечив окреме становище.

Однак хоч гр. Ледебур усунув головні перепони, станув на тім самим хибнім становищі, що й єго попередник іменно що до обсягу діланя хліборобських спілок. Їм мали бути приділені лише публично-правні задачі, а всяка діяльність вимірена на заробок або зиск мала бути полішена добровільним спілком. Мотивовано се тим, що де є вигляди на зиск, може бути і страта, а нікого не можна силувати до спілки, в котрій можливі страти.

В новім начерку пропущено отже всякі підприємства, які булиб пригідні лише для заробкових спілок (складові доми, різні пекарні, торговля хліборобськими плодами і т. п.).

Новий начерк перейшов щасливо в комісії і без значних змін вийшов в листопаді 1896. р. до палати, утомленої величезними предлогами: податковою, цивільного закона і виборчого. Не стало їй отже сили заняти ся також аграрною реформою, а після розвязаня державної ради в січні 1897 предлога про хліборобські спілки дістала ся до архіву.

В нововибраній раді державній вносене 7. мая 1897 р. в третє сю предлогу про хліборобські спілки і приділено до комісії, в котрій відбуло ся в тій справі лише одно засідане, бо вже 2. червня 1897. р. зачинено сесію державної ради задля бучі, яку викликали язикові розпорядки гр. Баденього. Ще раз вносене сю предлогу незмінену в посольській палаті 7. жовтня 1897 в XIII сесії державної ради, але небагом упало міністерство гр. Баденього, а з ним гр. Ледебур, ревний захитник обовязкової організації хліборобів. В слідуючих трех роках чотири рази переходила тека так важного в Австрії міністерства рільництва в інші руки і то зовсім неспосібні. Заходам кер-

*) Стата п. О. Барвіньського поміщена в «Економіст» ч. 10.

уючих урядників міністерства рільництва треба приписати, що утворено хліборобську раду (Landwirtschaftsrat) на основі статута з 6. червня 1898. (Днев. зак. держ. ч. 91), уконституовану 28. липня 1898. р. На основі §. 1. статута має та рада «задачу в справах хліборобських, лісничих на візване міністра рільництва або з власної понуки подавати свої гадки або внесення». В промові, котрою відкрив сю раду, міністер рільництва зазначив, «що ся рада має бути найвисшим завершеним організму хліборобско-лісничих інтересів, котрому недостає ще долішньої будови (жаль, що від даху у нас звичайно починають будову!). Та долішня будова, хліборобські спілки, має бути доперва зроблена, а міністер бажає що до сего отвертого питання почути думку хліборобської ради, іменно про основи в останній предлозі і рад би взагалі, щоби хліборобська рада підняла справу репрезентациі хліборобських інтересів взагалі».

Хоч не маловажно ваги такої хліборобської ради, котра зложена з заводових знавців є прибічною радою правительства, та всеж таки не можна її уважати заводовою репрезентациєю хліборобських інтересів, хоч би она мала бути лише найвисшим вершком. (Замітно, що від часу бездіяльності державної ради, спричиненої 7-літною обструкцією, правительство перенесло обради над важними справами до таких прибічних рад, як хліборобська, промислова, залізнична рада і т. п.).

Та хліборобська рада видала свій осуд про хліборобські спілки і їх організацію (референтом був проф. Граф) і на тій основі міністерство рільництва внесло 17. марця 1900. р. п'ятий уже раз предлогу в новім, обробленім і поправнім виді в посольській палаті, одначе наслідком обструкції та справа залягає неполагодженою.

(Дальше буде).

Школа матерій.

В часі, коли у нас перегомонів спір, чи оснотувати для дівчат гімназі, чи ліцеї, не буде від річи звернути увагу нашої суспільности на позу школу, яка певно має право до істнованія — школу матерій. Бо певно, що ліпше виїде і дитина і наука на тім, коли мати дасть єму здорове, рациональне вихованє що до фізичного як і психичного розвою, чим би мала потому слабосильній і нервовій дитині «помогати в нау-

ці гімназьяльних предметів!» А тут не поможе загальна вченість матери — нехай она рецитує Гомера на пам'ять і читає Цицера, як новочасний роман — то все таки без спеціального підготованія она не потрафить навіть заповисти дитини. Єще добре, коли молода мати має якусь старшу особу з родини, свою матір, або тітку, то єще кому зайняти ся дитиною і підучити. Але кількож то молодих подружжій є зданих на самих себе і кілько то матерій, через брак підготованія до свого материнського заводу, загірює здоровля а навіть жити бідних немовляток. А потім варіаємо на зледащине племянної раси, на слабесильність молодого покоління, єго нервовість і песпмізм! Вина в тому головно недостаток школи матерій. Таку школу оснотувала в Парижі пані Моль-Вайс з Бордо, а дікавим о подробиці дневникарским репортерам дала ось які виясненя, що до устрою школи, предметів і пляну науки:

В народній і в середних школах — сказала пані Моль-Вайс — вчать дівчат всяких можлих річий, тільки не вчать сповнити місні, до якої їх призначила природа. Уставити бюджет удержаня дому, провадити здорову, покріплюючу і заразом ошадну кухню, яка відповідала би смакови мужа, перевивати і одівати дитину — одним словом сповняти єї жіночі обовязки — сего ніхто не вчив нас, коли ми стали жінками. Доперва при моїй першій дитині я мусіла пробовати і вчити ся вперше; я бажала робити як найліпше, але очевидно перше діло завєгди є хибне і коли я про се згадаю, які важні річи я тоді поминала, то мороз іде мені поза шкіру на саму згадку. Чи се не виїмкова і цілковито варварська річ, що в наших часах прийшло до того, що вважають се неприличностию, говорити дівчині про ті услуги, яких вимагає плеканє дитини? Чиж молода дівчина не стане завтра жінкою і матирию? Чи не повинно стати плеканє дитини важною частиною єї образованя? Чи се розумно чи се по людски, чи се правдоподібно, що новонароджену, малененьку дитинку, яка кождої мінутки має якусь потребу, якої кождий крик є несвідомою скаргою, повіряють недосвідченим рукам, які тільки на рахунок сеї віжної істоти можуть навчити ся досвідчу? А ся неосторожність, яку безглузда товариська конвенция піднесла до значіня засади, удержує єї в нашої суспільности, у найбіднійших, як у найбогатших і — треба зрозуміти — насупереч властивому нахилуви жіночого інстинкту. Бо в кождій жєнщаві, хотий би она яка була молоденька, криє ся мати, яка колише і засипляє свої ляльки. А школа не хоче про те нічо знати, зовсім не узгляднює того природного нахилу жінки для добра людскости і єї грядучих поколінь. Тож моя школа, яку я тут в Парижі хочу оснотувати, і яку перед осьми літами основала в Бордо, є власне тою школою матерій, в якій молоді дів-

чатка приготувлюють ся до обовязків, які чекають на них в будучім житю.

(Конець буде).

Заповіт закордонного Поляка.

(Конець).

Ми подали в цілости, заповіт закордонного Поляка, надісланий нам з України, а навіть не перекладаючи, щоби в вічї не нарушити розуміня єго слів.

Замітний се і в нинішних часах національної загорілости рідкий голос і ддятого заслугує на тим більшу бачність.

Не вдаючи ся в церковно-догматичні питання, яких доторкує ся автор, зберемо лише в короткости ті засади і погляди єго, які відносять ся до взаємин Поляків з Русинами. Справедливо вказує він передовсім на забор Червоної Руси Казимиром, котрий в наслідках показав ся злим, а особливо примусова метода асиміляції, яка практикувала ся майже 400 літ, довела польську державу до упадку; бо наколи така асиміляція не відбуває ся добровільно і з переконаня, то ніколи не видасть добрих плодів. Тим то автор заповіту до Поляків наводить голос Данилевського, щоби Поляки вирекли ся держави в розумію давнім, а обмежили ся до етнографічних меж, без Литви, Жмуди, Руси і Русинів, вирекли ся всякої асиміляції язика, віри а особливо примусової або облудної нетолеранції, щоби вирекли ся всякої ненависти до тих, котрих десять раз більше кривдили і прихилили ся щиро до братів, котрих уважали молодшими, бо всяке гнобленє і вимушувана підлеглість і послух викликають з протівного боку ненависть і пімсту; о чім могли переконатися в останних часах наглядно. Реставрація в етнографічних границях перемінить дотеперішних ворогів в приятелів.

До тих відносин і взаємин міжнародних у нас чимало причинила ся також вдача польської суспільности, на котру справедливо вказує автор заповіту, а іменно що в Поляків перемагають нерви, вражливість, чутливість, нагальність, а позаяк неодноробить ся без спокійної розваги і розгляду, тим то часто виникають похибки і несправедливості. Годилоб ся отже, щоби польська суспільність єї слова заповіту закордонного Поляка взяла собі до сердца, бо загорілости руского народу не знищить, як не знищила за 500 літ, а копає лише пропасть, котра найбільше шкоди принесе польській народности.

Владислав Оркан.

„Веселий день“.

Перевіє з польского Іван Боднар.

(Дальше).

Мужик не хотів вже орати. Усїв на плузі. Хлопець підбіг напротив матери, що була вже недалеко. — Івасю, не біжи так! — кричала здалека до біжучого. — Вам тяжко, мамуню, то понесу за вас, хоть трошки, кричить, добігаючи задиханий і силою хоче здіймати тлумок мамі з плечий.

Тато сидить на плузі і дивить ся. Дві слези, мов склистіє горох, скотили ся по зоранім зморщинами лиця.

— Відний! — шепнув — ледви лазить а хоче мамі помочи...

Зі слезами в очах дивив ся на них, як йшли під гору. Коли надійшли, отер очи рукавом.

— Помогай Біг! відізнала ся жінка, усміхом розяснивши молоде, але збідніле лице. — Як тобі оресь, Бартку? — От видиш, сказав сухо, хотячи закрити попередний жаль. — Скинула тлумок, сіла поруч нього і погладила його по шеретнім лицю. На хвильку заблищали його очи чутливістю, переходячи відтак до давнього стану...

Івась почав «майструвати» коло тлумка,

з повним переконанєм, що прецінь «щось» знайде, що жид мусів щось докинути до зерна. Переконанє не завело його. Аж очи заблищались, як побачив на відвиненім кінці плахти, конець рога печеного колачика. Зломав без питаня і почав лакомо кусати зубами. Мати тимчасом розказувала татови, що бачила під костелом, про велику процесию народа, що стягасе поживу звідки може і як може... Потім говорила о собі, як виплакалась серед образом розпятого, як торгувала зерно, що заціняв жид, а кілько вона давала і т. д.

— Я взяла пригорщу пшениці, бо з ячменю сухий плячок; не знати, як він удасть ся...

Відвернула ся по тлумок, що лежав за єї плечима. Хлопець перестрашений відскочив; руки йому опали а в зубах держав, не могучи проковтнути послідного кавалка ріжка. Почервонів по уха.

Мама з больом дивилась на нього і слези кинулись їй до очий.

— Івасю! не бій ся! прецінь то для тебе не для кого... Хлопець завстидав ся, поцілував мамину руку, котра гладила його по почервонім лицю. Розломала колачик і подала мужикови.

— Вкуси і ти, бось голодний.

— А щож будеш сьвятити?

— Не жури ся, Бартку! Спечу хліб, занесу і буде. Сиділи в мовчаню якийсь час, а сонце

поволи скочувалось на захід через «Зимні Долини».

— Сонце зачинає зарачкуватись...

— Жалоба їде від Русалиму...

— Іде на цілий сьвіт.

— Смюток на людий.

Притишеним голосом виривали ся побожні слова, пливучи в вічність і в пунту даль...

Дивний настрої запанував в зібраній громаді.

— Не будеш орати? — відізнала ся жінка благаючим голосом.

— Ще хоть загіє зорю, гень по корчі... показав рукою.

— Ні, Бартку! Христос гнівав би ся, що ти оресч, коли він на хресті за нас умирає: Не ор, ні!... Мусиш прецінь умити ся й убратись до стола. Час раз два мине.

Хлоп подумав хвильку.

Га, по, Божа воля, не ниві то завтра.

Випряг воли при помочи Івася, котрий гнав їх урадований стежкою протів себе. Бартко, закинув торбу на плече — і пішли разом мовчки під високі Гроні.

Скоро сховали їх за потоком високі сме-реки і гущавина ялівців.

(Конець буде).

Н О В И Н К И.

— **Календар.** У вівторок: руско-кат. Прова, Андрюшка; рим-кат. Йоана Кант. — В середу: руско-кат. Карпа муч; рим-кат. Евариета.

— **Врі, да меру знай!** скажемо „Галічанінови“, котрай подаючи зміст промови о. Богачевського про шкільні справи і про критику учебників, додав очевидно від себе, що ті рускі учебники для народних шкіл укладав п. Барвінський. Отже можемо заявити, що ані одного учебника для народних шкіл не укладав п. Барвінський, о чім може „Галічанінов“ перекопати ся в компетентнім місці, але ему о річ не ходить, лише щоби бризнути болотом.

— **Від Комісії статутувої** нового організаційного Товариства „Самопоміч руского учительства в Галічині і Буковині“. Доси зголосило своє приступлене і декларацію що до висоти місячної вкладки 220 учителів (-льок). Для буковинських учителів (-льок) продовжено речинець для зголошень до 31. жовтня. Комісія надієсь, що і наші галицькі учителі та учительки, котрих число доходить до 2.000, а які ще не зголосили свого приступленя, визискають се продовжене і поспішать з деклараціями. Комісія не може безуслівно братись до укладаня статутів, аж буде мала принайменше 500 членів. Тепер віднеслась Комісія до подібних австрійських і заграничних товариств запомогових та асекураційних для учительства і надієсь що хвалі присяжки їх статутів. В днях 1. і 2. падолиста відбудеть перше засідане Комісії статутувої, котра зараз уконституує ся, доновить фаховими людьми і стане обговорювати і полагоджувати основні квестаї. Тепішній комітет уложить після обговореня вказівок і директив статут, а в днях 20. і 21. падолиста зійдець ціла комісія для переританя і послідного передискутованя уложеного проєкту. Доси декларували наші учителі (-льки) пересічно одну або дві корони місячно. Лиш деякі подавали більшу вкладку (3 — 4 К). Комісія уложить отже після сего норму. Від висоти місячної вкладки буде безперечно зависіти висота запомоги на час недуги чи якого нещастя. Для провізоричних учителів (-льок) або для сих, що є обтяжені численною родиною, лишить ся найнижшу вкладку в висоті 1 К. Одномірної вкладки годі буде відат ухвалити. Кожний член означить собі сам висоту вкладки. Лиш вписове і якийсь дрібний додаток річний на адміністрацію муєть бути однако високі. Комісія має надію, що нове товариство зможе вже в лютім 1905 ввійти в жите, а в пів року по формальнім отвореню виплачувати запомоги і позички. Комісія просить іде раз наших учителів і учительки о ширене ідеї Товариства, о громадне вступане в члени „Самопомічя“ і приєднуванє як найбільшого числа членів, бо від сего буде залежати розвій Товариства, висота місячної вкладки і висота підмог. Будемо тоді сильні, коли всі як один муж вступим в ряди Товариства і сотворимо свою власну велику громаду, яка сама на себе ме працювати і себе вспомагати. — *Від Комісії статутувої.*

— **Із Стрия** пишуть нам: Аматорський кружок „Товариства Жівоного“ в Стрию устроює на дохід стрійської Захоронки дня 3. падолиста в сали „Народного Дому“ в Стрию аматорське представленє фарси К. Глиньского в 5 актах „Шалавила“. Добіра і весела штука, добра гра наших аматорів, як також благородна ціля дають заворуку, що тогоч дня простора сали виповнить ся битком нашою патріотичною публикою. Білети можна вже тепер замовляти в „Народ. Торговлі“. — *І. Бобикевича* председателка.

— **3 Теревові** доносять, що загальні збори тамошньої філії „Просвіти“ відбудуть ся дня 1. падолиста о 10½ год. перед полуднем.

— **Кара за напад на священика.** З Коломиї доносять нам, що в тамошнім окружнім суді відбула ся оводі карна розправа проти радикального агітатора Івана Радуляка, бувшого вїта в Глушкови. Радуляк навав був в день Бояоявленя с. р. на місцевого пароха підчас обходу домів парохіян зі свяченою водою. По переслуханю обжалованого і свідків трибунал засудив Радуляка за злочин з §. 303. к. з. на три місяці строгого арешту і на заплату коштів переведеної розправи.

— **† Евгения Ярошиньска**, буковинсько-руська писателька і патріотка, сподвижниця жівоного руху на Буковині, упокоїла ся дня 21. с. м. в Чернівцях. — Бл. п. Евгения Ярошиньска родила ся 18. жовтня 1868 р. в Чункові, кіцманецкого повіту, де єї батько Іван, теперішній директор 5-кл. школи народної в Раранчу, був тоді народним учителем. По укінченю народної школи, приійшлоє бл. п. Евгениї поки що розстати ся з наукою в школі. Раз тому, що народному учителеви, обтяженому родиною, годі було в ті часи вислати дочку до міських шкіл, а по друге, що се не шлоб у парі з тодішнім духом часу, щоб дівчина а до того ще незасібна Русинка заходила ся около свого висшого образования. Однак жадоба науки не давала Покійниці роз-

стати ся з книжкою. В 1892 р. стала она народною учителькою в Брідку, а в 1897 році по зложеною кваліфікаційного іспиту одержала місце постійної учительки в Раранчу, де працювала не лише около вихованя сільської дїтвори, але займала організацією селянства і письменництвом. Перші свої літературні праці поміщувала бл. п. Ярошиньска в черновецькім „Der Buchenwald“ і віденьскім „Neue illustr. Zeitung“. За спонукою ісп. Омеляна Поповича займала ся збиранєм народних пісень, за що одержала срібний медаль від Географічного товариства в Петербурзі. Від того часу появляють ся єї численні статі і оповіданя в „Буковині“, в буковинських календарях, в „Зорі“, „Народі“, „Літ.-наук. Вістнику“, „Дзвінку“ і в випусаках „Нашої Долі“. Крім менших новель і оповідань написала покійниці більшу повість п. з. „Перекинчики“ видану накладом Українсько-руської видавничої Спілки у Львові. Сю ревну громадянську і літературну працю бл. п. Евгениї перетяла тяжка недуга наслідком новотвору і загнала до чевновецького шпиталя, з якого не судило ся єї вже більше вийти. По кількох невдалих операціях, неумолима смерть перетяла пасмо трудячого жита в літах найкрасного розвитку на превеликий жалє не лише буковинської Русі, але цілої Русі-України, як далеко і широко по цілїм світі звенить руске слово. Похорони Покійниці відбули ся в неділю в Чернівцях при величезнім здвизї як черновецьких Русинів так з всієї околиці Буковини. І ми кидаємо грудку землі на свіжку могилу щирої труженниці для української ідеї: Вічна память Покійниці і земля єї пером!

— **Поміч правительства для хліборобів.** В кругах правительства відбували ся наради, в який спосіб улепшити би набуване наші. Особливо центральна управа для охорони інтересів рільництва і лісництва при заключеню торговельних договорів поставила в тім напрямі численні предложєня. Згадана корпорация порушила спеціально думку внаслідкувати пів мільона корон на закупно паші, щоби подати рільникам змогу єї легко набути. Тоту суму постановило правительство зложити до розпорядимости міністері рільництва. Буде она в той спосіб ужита, що частину єї оберне ся на набутє і роздачу наші поміж рільників, а частину на безпосередне закупно. При переведеню сеї акції має свіділати загальний австрійський союз рільничих товариств у Відні. Міністерия рільництва намірила також покликати представителів рільничих товариств до участі в конференції, котру скличе в найближнім часі. Окрім того правительство постановило визначити на ту ціль законодатною дорогово суму до висоти півтора мільона корон і обернути єї в той спосіб, щоби при помочи товариств і евентуально також інших господарських корпораций подати рільникам змогу набувати пашу при помочи дешевого, або безпроцентного кредиту. Із згаданого в горі суми 500.000 К має визначитись вже тепер відповідна частина на сю ціль, щоби намірена акция розпочала ся як найскорше.

— **Іменованя в міністерстві.** Президент міністрів іменував надінженера Йос. Опольского радником будівництва, а інженера д-ра техн. Евгена Малиша, надінженером в міністерстві внутрішних справ.

— **Поможіть бурсакам!** Одержуємо до поміщеня отсю відозву: Родимці! Від двох літ удержує Гривовицка філія Тов-а педагогічного у Львові бурсу для убогих учеників. Видля згаданой філії котрий складає ся виключно з самих народних учителів, докладає всяких старань, щоби ту бурсу довести до як найкрасшого розвитку. Старає ся — щоби питомці мали як найліпше поміщенє, харч, догляд, а при тім дбає також — що є найважнішою задачею бурси — вцепити в молоденькі серця любов до всего, що наше питоме. Старає ся, щоби з тих маленьких, вийшли колись великі духом, та втворили непохитні підвалини нашої єусильности. Ось така є ціля нашої бурси. Но хто знає матеріяльне положенє нашого учительства, той не здивує ся, коли ми закличемо: Родимці! ми положили основи до великого діла — довго ми збврили каміньчик до каміньчика, заки з того вийшла одна цілість! Но при тім ми не тратимо надії і на поміч з Вашої сторони — на Вашу звану жертволюбивість та поміч для шкільної можодїжї. Передовсім до Вас звертаємо ся, товариші учителі, та до Вас Вс. Отці — що живете разом з тими бідними — які бачите не один талановий хлопчина муєть марно знидіти, бо біднота родичів не в силі вислати єго на науку. Родимці! Для одного був би се за великий тягар. Але при більшій скількості одиниць ніде діло дуже гарно наперед, та видасть гарні овочі на будуче. Для того най ніхто з Вас — коли лиш може — не забуде кинути бодай кілька бульб, капуста, буряків на одну кунку — а сей так малий та незнатний для Вас даток може богато помочи бідним питомцям нашої бурси. Гадаємо, що наша просьба не буде безуспішна. Єсьмо певні, що в кождім селі, кождий з наших Вс. Отців та учителів-товаришів знаїме ся так збіркою харчів, як і грошевих датків і вишле під адресою: Заряд Селянської бурси у Львові, Підзамче ч 15.

— **Демонстрації.** Вчєра пополудни устроїли віденьскі соціялісти демонстраційний похід по під ратуш, аби запротестувати проти вислову д-ра Люеґера, що робітники святакуючі день 1. мая є гологою. Поліція окружила ратуш і старала ся не допустити до бійки між демонстрантами а антисемітами, які стояли під ратушем. Однак соціялісти переломали в однім місці кордон поліції і почали бити антисемітів. З тяжкою бідою удало ся поліції спинити бійку, причім арештовано 17 осіб.

В Загребі, Празі, Берні, Будівєвчях і Телївцях відбули ся вчєра віча соціялістів в справі жаданя загального права голосованя, а по вічах були демонстрації.

Львів не остав також позаду. Вчєра були три віча робітничі в ріжних частях міста, на яких ухвалено жаданя загального права виборчого. По вічах зійшли ся всі робітники разом на ул. Кароля Людвика і співаючи соціялістичні пісні дійшли до міського театру. Там промовив до них один з провідників, почім всі розійшли ся спокійно.

— **Дрібні вісти.** Іспит з державної рахунковости в намісництві зложили п-ни Фелікса і Йосифа Волошиньскі, дочка судового радника в Коломиї. — „Січ“ в Рогині і в Камінках вел. коломийского повіта, розвязано в минулім тижнї. В сім році, як пише Gazeta kołom., засновано в коломийскім повіті 13 „Січ“ — Фабрику фальшивих 5-коронівок викрила поліція у Львові. Провадив єї російський підданый, Бриччинський. — Президентом м. Львова д-рови Малаховському украдено срібну відзнаку президентури, вартости 1.600 К.

— **Родимці! Памятайте на бурсу „Шкільної Помочи“** в Снятині, в якій сєго року найшло приют поверх 20 учеників реальної школи, дітий убогих селян.

Посмертні † оповістки.

— **О. Йосиф Сохацкий**, парох в Ланах, бобрєцкого деканату, упокоїв ся дня 18. с. м. в 50. році жатя, а в 23. р. свящєнства. В. с. п.

— **Олена Мелень**, жінка емер. народного учителя, упокоїла ся у Львові, дня 18. с. м. в 56. році жатя. В. і. п.

— **Аполінарій Яворский**, презєз польского Кола, помер нині ненадіно о 9. год. рано на удар серця. Покійний замешкав на час соймовой сєсії одну кімнатку в готели „Жоржа“. Нині рано встав здоров, умив ся і почав чесати волосє перед зеркалом. Коли ввійшов єго слуга до кімнати, він обернув ся і в тій хвилі упав горілиць на долівку. Прикликані лікарі ствердили смерть. Покійний жив 79 літ і був поверх 30 літ послом до сойму і державної ради. Яко визначний парламентарист і політик довгі часи займав презєсуру польского Кола. В. с. п.

Наука, штука, література.

— В „Літературно-науковій бібліотекі“ накладом „Українсько-руської видавничої Спілки“ у Львові вийшли в сім році дальше отєї книжки: ч. 81—82. *Іван Левчицький. Гумореска.* (Баба Параска і баба Палажка: І. Не можна бабі П. вдержатись на селі. II. Дожожіть бабі П. благополучно вмерти. — Невпана. — Чортяча спокуса). Стор. 127, 16°. Ціна 75 с.

ч. 83. *Р. до. Др. Юлій Візнер. Житє ростины у морі.* З німецького переклав Ст. Дольницький. Стор. 25, 16°. Ціна 15 с.

ч. 84—85. *Гомерово Іліяда.* Рансодї Д. Е. З. Переклав Байда (Ніщинський). Стор. 148, 16°. Ціна 80 с.

ч. 86. *Володимир Антонович. Польсько-українські відносини XVII ст. в сучасній польській призмї.* (З нагоди повісті Г. Сенкевича „Огнем і мечем“). Переклав Володимир Гнатюк. Стор. 66, 16°. Ціна 40 с.

ч. 87. *Іван Турґєнев. Муму.* З російського переклав І. Г. Стор. 51, 16°. Ціна 30 с.

ч. 88—90. *А. Кримський. Музулманство і його будучність.* Манула доба ісламу, теперішнє становище іславських народів, їх інтелігентність, їх відносини до європейської цивілізації. Нове перероблене виданнє. Стор. VI+293, 16°. Ціна 170 К.

ч. 91—92. *Олекса Сторожєнко. Оповіданя.* II. 1) Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи оддавав. 2) Вчи лїнцого не молотом, а голодом. 3) Не впусти рака з рота. 4) Два брати. 5) Лучше нехай буде злий, ніж дурний. 6) Розумний бреше, щоб правди добути. 7) Дурень. 8) Жоватий чорт. 9) Скарб. 10) Три сетри. 11) Голка. 12) Закоханий чорт. 13) Сужена. 14) Чортова коршма. 15) Мірошник). Стор. 204, 1.°. Ціна 170 К.

Телеграми

з дня 24. жовтня.

Царгород. Порта вручила амбасадорам австро-угорському і російському відписи шифрованих кореспонденцій болгарського комітету, з яких виходить, що революційні комітети в Болгарії знова розвивають енергію діяльності.

Копенгага. Вчора перед полуднем дало ся чути сильне землетрясення на данських островах і полудневій Скандинавії.

Петербург. Царским указом заряджено мобілізацію резерви в 120 округах військових, а іменно в губерніях: варшавській, київській, бесарабській, ярославській, володській, тамбовській, смоленській, тверській, володимирській, курскій, харківській, чернігівській, полтавській, волинській, моголівській, ковиєнській, вітебській, сувальській, келецькій, плоцькій. — Замітно, що в округах заселених уніятами не заряджено мобілізації.

Є на продаж деревляна церков з іконоста-сом в цілком добрім стані і з дзвіницею і дзвонами. Близша відомість в парохіяльнім Уряді в Ясениці сільній, пошта Дрогобич. *Сьвяти. Іван Шевчик, сотрудник.* 114(1-6)

Надіслане.

Др. Мирон Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берліні
ординує у внутрішних недугах від 3-5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11-12 і від 4-5.

Читайте!

Читайте!

Ново видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золотеними витискама, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10).

Товариство „Просьвіта“ у Львові

підняло ся в сїм році видання, якого потреба для всеї нашої суспільности дуже діямаючо дає ся відбувати. Іменно під редакцією голови Товариства „Просьвіти“ проф. Юліана Романчука мають видавати ся твори наших найзнаменитших письменників в цілії їх спонуларизована. Перша книжка, яко том I. „Рускої письменности“, обни-маючий твори Котляревського, Артемовського-Гулана (межи ними і зовсім ще незнаві) і Гребінки, з портретами і короткими житєписами авторів вже появилася і продає ся в гарній оправі по 1 кор., в найгарнішій оправі 1-50 кор. На пере-силку поштовою долучити треба 30 сот. більше. Висилає ся тільки за попередним надісланем гро-ший або за побранем поштовим (Nachnahme).

Позаяк наклад виносить всего 3000 при-мірників, проте просимо спішити ся з замо-вленнями.

Дістати можна в Канцелярії Товариства „Просьвіти“ у Львові, Ринок 10.

„Тревоги автора і видавника“

(сумористична подія в натурі)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації „Руслана“ та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папірі ви-носить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.)

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

принймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до пере-ховання папери партісії і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річ-но, депозитар дістає в сталевій касі папирній сховок до виключного ужит-ку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє май-но або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдодатливіш зарядженя. Припис дотично того рода depo-зитів одержати можна безплатно у від-ділі депозитовий.

ТОВАРИСТВО взаїмного КРЕДИТУ

„Джїстер“

стоваришене зареєстроване в обмеженою порукою у Львові, ринок ч. 10, дім „Про-сьвіти“.

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бу-ти тільки обезпечені тревало в „Джїстрі“ від огню. Членський уділ 50 К можна зложити в ратах; вписове 2 К.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть зати-гати **ПОЗИЧКИ** на 6% за предложеном відповідної гіпотeki або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 літ.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦІЯХ і иншім купні землі нехай купуючі звертають ся за позичками до „ДЖІСТРА“.

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Тowa-риство на 4%.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени дивіденду від уділів а часть зиску при-значає ся на добродійні цілі; дотепер уділево на церкви, бурси, школи і т. п. 18.385 К.

Стан 31. мая 1904:

Вклади	1,698.746 К
Уділи	115.947 К
Фонди резервові	23.522 К
Позички	1,403.472 К
Цінні папери, льок. в банках і на рах. біжучий	506.994 К

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1. мая 1904.

(Прїїзд і відїзд поданий після середно-європейского часу).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець)	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець)
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:20	до Іцкан, Яс, Букарешту, Жидачева, Потутор, Керезмезе, Чорткова (від 1/2-30/30), Сучави
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Делятина (чер. Коло-мню 1/2-30/30 вкл. в нед. і сьвята), Керезмезе (1/2-30/30 вкл.)	6:30	до Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Копич-ниць, Гусятина, Чорткова
7:30	з Рави рускої, Сокала	6:45	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
7:40	з Підволочиск, Одес, Київ, Бродів	6:50	до Яворова
7:45	з Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги, Лю-бачева, Самбора, Закопаного
8:00	з Самбора, Хирова	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Ясла, Осьвєнціма
8:10	з Станіславова, Жидачева, Потутор	9:10	до Лавочного, Хирова, Калуша, Ходорова
8:20	з Яворова	9:25	до Самбора, Хирова
8:55	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги, Закопаного через Краків, Мезеляборча, Пешту	10:35	до Тернополя, Потутор
10:02	з Стрия, Борислава	10:45	до Черновець, Делятина, Залїцк, Новоселиці
10:20	з Рашева, Любачева	10:50	до Белци, Сокала, Любачева
11:25	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	1:55	посп. до Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Копичниць, Чорткова, Залїцк, Гусятина
1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	2:45	посп. Іцкан, Яс, Букарешту, Потутор, Калуша, Жидачева, Чорткова, Вижниць, Керезмезе
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Сан-ча, Риманова, Івонича, Синока, Хирова	2:55	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги, Зако-паного
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Залїцк, Кін-маня, Новоселиці (через Жучку, Вижниць)	3:05	до Стрия, Хирова, Борислава, Тухалі (від 15/6-30/30 вкл.), Сколього (1/2-30/30 вкл.), Ходорова, Калуша
2:30	посп. з Підволочиск, Одес, Київ, Бродів, Грим-алова, Гусятина, Копичниць, Козови	3:30	до Рашева, Любачева, Хирова
4:35	з Стрия, Хирова, Тухалі (15/6-30/30), Сколього (1/2-30/30)	3:40	до Самбора, Хирова
4:45	з Яворова	5:48	до Яворова
5:03	з Сокала, Белци, Любачева	5:55	до Коломиї, Жидачева
5:20	з Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Гримало-ва, Потутор, Залїцк, Гусятина, Івана пу-стого, Скали, Копичниць	6:20	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги, Карьсбаду, Хирова, Пешту, Н. Санча
5:40	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Осьвєнціма	6:40	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5:50	з Іцкан, Жидачева, Новоселиці і Сучави	7:05	до Рави рускої, Сокала
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	9:00	до Підволочиск, Київ, Одес, Бродів
9:10	з Іцкан, Букарешту, Чорткова, Потутор, (Жидачева 1/2-30/30), Гусятина, Керезмезе, Калуша	10:05	до Перемішля (1/2-30/30 вкл.), Хирова, Н. Заїри
9:50	з Кракова, Відня, Берліна, Бродява, Варшави, Праги, Осьвєнціма, Хирова	10:42	до Іцкан, Чорткова, Залїцк, Делятина, Сучави
10:00	з Самбора, Хирова, Синока, Ясла	10:55	до Кракова, Відня, Бродява, Праги
10:20	з Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Копич-ниць, Залїцк, Скали, Івана пустого, Гусятина	11:00	до Підволочиск, Бродів, Копичниць, Грималова
10:40	з Лавочного, Пешту, Хирова, Калуша, Борислава	11:05	до Стрия
12:20	посп. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Залїцк	11:10	до Рави рускої, Любачева (що неділі)
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Пра-ги, Закопаного, Н. Санча
3:25	з Тернополя, Бірок великих, Грималова	2:51	посп. до Іцкан, Яс, Букарешту, Чорткова, Ке-резмезе (від 1/2-30/30), Сучави, Кінмана
		4:10	до Кракова, Відня, Бродява, Берліна, Праги, Пешту, Самбора, Синока, Осьвєнціма
			з двірця „Підзамче“
7:20	з Підволочиск, Одес, Київ і Бродів	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одес, Копи-чний, Гусятина, Чорткова
2:45	посп. з Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичниць, Чорткова	10:52	до Тернополя, Потутор
5:06	з Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Копич-ниць, Залїцк, Потутор, Івана пустого, Скали, Гусятина, Бродів, Грималова	2:09	посп. Підволочиск, Бродів, Київ, Одес, Копич-ниць, Гусятина, Грималова, Скали, Івана пуст.
10:02	з Підволочиск, Київ, Одес, Бродів, Копич-ниць, Залїцк, Івана пустого, Скали, Гусятина	9:21	до Підволочиск, Київ, Одес, Бродів
3:04	з Тернополя, Бірок великих, Грималова	11:24	до Підволочиск, Бродів, Копичниць, Залїцк, Івана пустого, Скали, Гусятина, Грималова.

ПОЇЗДИ ЛЬОКАЛЬНІ.

Приходять на головний дворець:

з Брухович 6:42, 7:30 рано, 11:45 перед полуд. 3:00, 4:30 і 5:43 ополудні, 7:54 і 8:59 вечером. (до 11/9 вкл.)
з Янова 8:20 рано, 1:16, 4:45 попол., 9:25 вечером (від 1/5 до 30/30 вкл.), 10:10 вечером (від 15/5 до 31/5 вкл. в неділі і сьвята).
зі Ширди 9:35 вечер. (16 до 11/9 вкл. в неділі і сьвята).
з Любіня вел. 11:35 вечером (від 15/5 до 11/9 вкл. що неділі і сьвята).

ЗАМІТКА: Час середно-європейский рїзнять ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 26 мин. часу львівского. — Ничи годичи від 6. вечер до 5:59 рано обмежено рамками. — В місті продає білети анжачній агенція часосий П. Ст. Соколовского насаж Гамсман 9, від 7. рано до 8. печо-ром. — Бюро інформаційне ц. к. залізничн державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє поясненя и справах залізни-чнх, продає білети кожного рода і роказалї їзди, в годичнх урядових від 8. рано до 3. ополудні, а в неділі і сьвята від 9. рано до 12. в полудне.

Відходять з головного двірця:

до Брухович 5:48 рано, 9:20 і 10:30 передполудн., 1:05, 3:45 і 5:05 попол., 7:05 і 8:01 веч. (від 8/5 до 11/9 вкл.)
до Янова 6:10 рано, 9:15 передпол., (від 1/5 до 30/30 вкл.)
до Ширди 1:45 попол. (від 1/5 до 31/8 в неділі і сьвята), 3:18 попол. (від 1/5 до 30/30 вкл.) і 5:48 ополудні.
до Ширди 1:45 попол. (від 1/5 до 11/9 вкл. в неділі і сьвята).
до Любіня вел. 2:15 попол. (15/5 до 11/9 вкл. в неділі і сьвята).